



Municipiul Bistrița



Indicele incluziunii școlare în Municipiul Bistrița

Studiu privind promovarea educării și a participării tuturor copiilor la învățământul de masă

CE ESTE INDICELE DE INCLUZIUNE?

Indicele de incluziune reprezintă un set de cercetări și materiale care pot ghida unitățile de învățământ spre un proces de dezvoltare incluzivă a actului educațional. În Marea Britanie acest instrument este folosit pentru a ajuta la construirea unor comunități mai puternice și a valorifica la maximum potențialul elevilor dar și al cadrelor didactice. Procesul de aplicare a indicelui de incluziune este de durată, începe de la un model de acceptare a dizabilităților și se dezvoltă prin exemple de bune practici și modificări ale activităților pe care le desfășoară o unitate de învățământ.

Incluziunea în educație implică:

- Valorizarea tuturor elevilor și a personalului didactic implicat în educarea acestora;
- Creșterea participării elevilor la luarea deciziilor care îi privesc în interiorul școlilor;
- Restructurarea culturii, a regulilor și a culturii școlilor astfel încât acestea să fie în acord cu diversitatea elevilor care le frecventează;
- Reducerea barierelor spre educație, nu doar pentru copiii cu dizabilități sau cu cerințe educaționale speciale;
- Recunoașterea felului în care elevii cu cerințe educaționale speciale reușesc să facă față procesului didactic și modificarea acestuia pentru beneficul cât mai multor copii;

- Privirea diferențelor dintre copii drept o resursă pentru îmbunătățirea actului de învățare și nu ca o problemă ce trebuie depășită;
- Recunoașterea dreptului fiecărui elev la educație;
- Îmbunătățirea școlilor atât pentru personal, cât și pentru elevi;
- Accentuarea rolului școlii în formarea unei comunități și în dezvoltarea unui set de valori în relație cu performanțele școlare;
- Îmbunătățirea relațiilor dintre școală și comunitate;
- Recunoașterea faptului că nu se poate ajunge la o societate incluzivă în lipsa unor școli incluzive.

În România, nu există statistici oficiale destinate persoanelor cu CES, dar se estimează că numărul elevilor (copii și tineri de vârstă școlară) cu CES este de 3 - 4 ori mai mare decât al celor aflați în prezent în sistemul de învățământ special sau în instituții școlare obișnuite.

În cele mai multe țări europene, identificarea și evaluarea copiilor cu CES este în mare măsură responsabilitatea școlilor (obișnuite și/sau speciale) și a autorităților de învățământ. În România responsabilitatea aparține Centrelor Județene de Resurse și Asistență Educațională de foarte puțină vreme, de aceea au existat dificultăți de informare și monitorizare a copiilor cu CES în școli și a sprijinului care trebuie acordat acestora.

Strategia națională evidențiază modalitățile de asigurare a dreptului la educație, la acces și participare școlară a persoanelor cu CES, pe baze egale cu ceilalți elevi și studenți, în baza principiilor fundamentale înscrise în Constituția României, în legislația europeană și românească, de exemplu:

- Dreptul de acces la învățământ obligatoriu gratuit pentru toți și pentru orice persoană de vârstă școlară – incluziune și non –discriminare școlară;
- Dreptul la o educație de calitate pentru toți elevii (participare școlară efectivă și eficace);
- Egalitate de șanse (baze egale de acces și participare școlară);
- Dreptul la o educație diferențiată, pe baza pluralismului educațional.

Incluziunea începe de la recunoașterea diferențelor dintre elevi.

Dezvoltarea abordărilor incluzive ale învățării și predării respectă și se clădește pe asemenea diferențe. Ea presupune schimbări profunde în aspectul claselor, al sălilor profesionale, al terenurilor de joacă și în construirea relațiilor cu părinții/persoanele care îngrijesc copiii. Pentru a răspunde cerințelor includerii copiilor sau tinerilor, trebuie să fim preocupați de ei ca personalități integre. Acest aspect este neglijat atunci când efortul de incluziune se concentrează pe aspectul de dizabilitate al unui elev, sau doar pe o anumită dificultate a sa. Presiunile de excludere asupra unui copil cu dizabilități pot fi inițial direcționate asupra condițiilor speciale necesare integrării acestuia sau pot apărea deoarece programa nu îi stimulează interesele.

Din munca făcută pentru identificarea și reducerea dificultăților unui anumit elev, pot beneficia mulți alți elevi, a căror învățare nu a reprezentat inițial o problemă. Acesta este un mod

în care diferențele dintre elevi în ceea ce privește interesele, cunoștințele, deprinderile, limba maternă, performanțele sau dizabilitățile pot fi o resursă pentru susținerea învățării.

În ciuda pașilor înainte făcuți de către sistemul educațional românesc, elevii continuă să fie excluși din învățământul de masă pentru că au o dizabilitate sau sunt văzuți ca având „dificultăți de învățare”. Aceste excluzeri trebuie privite sub semnul întrebării deoarece, atunci când părinții vor, școlile și inspectoratele școlare sunt obligate prin lege să facă posibilă acceptarea și participarea unui copil cu dizabilități de către școlile de masă.

Incluziunea înseamnă a face din școli spații de sprijin și de stimulare, atât pentru personal, cât și pentru elevi. Ea presupune consolidarea comunităților care încurajează și valorifică propriile performanțe. Dar incluziunea presupune, de asemenea, crearea unor comunități în sens larg. Școlile pot lucra cu alte organizații și comunități pentru a îmbunătăți oportunitățile educaționale și condițiile sociale din localitățile în care se găsesc.

Indicele de incluziune propune utilizarea termenului de „*bariere în calea învățării și participării*” ca alternativă față de conceptul de „cerințe educaționale speciale”. Ideea că dificultățile educaționale pot fi rezolvate prin identificarea „nevoilor educaționale speciale” ale unor copii are limitări considerabile. Ea pune o etichetă care poate conduce la expectanțe reduse față de acei copii. De asemenea, ea distrage atenția de la dificultățile trăite de alți elevi fără această etichetă, ca și de la alte surse cum ar fi relațiile tensionate cu alte culturi, neadecavarea curriculei, ineficiența activităților didactice de predare și învățare, problemele de organizare și politici școlare. Conceptul de „nevoi educaționale speciale” contribuie la o fragmentare a eforturilor pe care le fac școlile pentru a răspunde la nevoile atât de diverse ale elevilor care se regăsesc în comunități sub diferite nume.

Minimalizarea barierelor în învățare și participare presupune mobilizarea resurselor din școli și din comunități. Sunt întotdeauna mai multe resurse pentru a susține învățarea și participarea decât cele folosite în mod curent. Resursele nu înseamnă doar bani. Ca și barierele, ele pot fi găsite în orice aspect din școală: elevi, părinți/tutori, comunități, profesori; culturi, politici și practici în schimbare, resursele elevilor, capacitatea lor de a dirija propriul proces de învățare și de a susține învățarea celorlalți, potențialul personalului didactic în susținerea dezvoltării colegilor sunt resurse care toate pot fi valorificate. În interiorul fiecărei școli există o largă bază de cunoștințe cu privire la ceea ce împiedică învățarea și participarea elevilor, cunoștințe care nu întotdeauna sunt folosite la întreaga lor valoare.

Drepturile acordate copilului cu cerințe educaționale speciale în sistemul de învățământ din România

În baza certificatului de orientare școlară emis de către CJRAE, copilul cu cerințe educaționale speciale (CES), la solicitarea părinților și numai dacă aceștia consideră necesar, are dreptul legal de a fi însoțit la cursurile din învățământul de masă de către un "facilitator școlar". Acest facilitator, sau "shadow" cum a fost numit înainte ca legislația să-l identifice și să-l denumească așa, este definit de Ordinul Nr.1985/1305/5805 din 23/11/2016 ca fiind "unul dintre părinți, asistentul personal, pentru copiii cu grad de handicap grav, o persoană numită de părinți

față de care copilul are dezvoltată o relație de atașament sau un specialist recomandat de părinți/reprezentantul legal".

Cu alte cuvinte, conform art. 64 alineatul 1 al Ordinului 5805, unitatea de învățământ în baza documentului menționat este obligată la cererea părinților să accepte o persoană care să-l însoțească pe copil în procesul educațional. Atribuțiile facilitatorului sunt specificate la alineatul 8 al aceluiași articol, respectiv:

- a) supravegherea și îngrijirea copilului în timpul orelor de curs, în pauze și în cursul activităților extrașcolare;
- b) facilitarea relației copilului cu colegii, în timpul orelor de curs și în pauze;
- c) facilitarea relației copilului cu cadrul didactic, în timpul orelor de curs;
- d) sprijin la efectuarea exercițiilor predate, în timpul orelor de curs;
- e) colaborarea cu cadrul didactic de la clasă, cu învățătoruș/profesorul itinerant și de sprijin și cu alte cadre didactice și profesioniști din școală;
- f) facilitarea relației cu colegii și profesorii în cursul activităților extrașcolare;
- g) colaborarea cu părinții/reprezentanții legali.

Tot în baza certificatului de orientare școlară, dacă pe acesta este menționat "cu profesor itinerant și de sprijin", copilul are dreptul de a beneficia de serviciile unui profesor itinerant și de sprijin în instituția de învățământ de masă. Profesorul de sprijin, conform Art. 58. - alineatul 1 al Ordinului 5805 este responsabilul de caz și alocă elevului/preșcolarului un număr de ore săptămânal, în funcție de gradul de dificultate cu care elevul/preșcolarul se confruntă și de numărul de elevi cu CES existenți al nivelul școlii, la clasă sau individual, pe parcursul cărora va desfășura servicii educaționale suplimentare în vederea facilitării asimilării și adaptării programei școlare la nivelul capacității de învățare a elevului/preșcolarului.

Elevii cu cerințe educative speciale, conform Ordinului Ministerului Educației Naționale nr. 3124/2017 privind aprobarea Metodologiei pentru asigurarea suportului necesar, vor fi integrați în învățământul de masă pe baza planului educațional personalizat și trebuie susținuți în procesul educațional prin următoarele măsuri: adaptarea și augmentarea curriculară, evaluare adaptată în raport cu gradul de severitate al CES, terapii specifice, măsuri compensatorii (instrumente de adaptare instrucțională) respectând principiul egalității de șanse, astfel încât elevul cu CES să participe autonom la activitatea instructiv-educativă. Adaptările includ inclusiv tehnologii asistive și de acces cum ar fi:

- a) computer/tabletă cu software — sintetizator vocal, care transformă tema de citire într-o temă de ascultare;
- b) aparat de înregistrare care permite elevului să își completeze notițele în timpul lecției (tabletă, reportofon etc.), cu respectarea prevederilor legale în vigoare;
- c) hărți mentale, mape conceptuale ale unității de studiu;
- d) manuale și cărți în format digital (audio-book);
- e) dicționare, vocabulare digitale;
- f) tabele cu: lunile anului, anotimpurile, zilele săptămânii, alfabetul, formule, definiții etc.;
- g) texte cu imagini, sinteze, scheme;
- h) prezența cadrului didactic care să citească itemii textului din manual, sarcinile de rezolvat, chestionarele

cu răspunsuri multiple; i) computer cu program de scriere video, cu corector ortografic, care permite realizarea unor texte suficient de corecte fără un efort suplimentar de recitare și de corectare a eventualelor greșeli; j) software pentru realizarea hărților mentale, mape conceptuale; k) fotocopii adecvate ale unității de studiu; l) dicționar digital (sub formă de tabletă sau pe computer); m) calculator care să faciliteze operațiile de calcul; n) alte instrumente tehnologice mai puțin evoluat, cum ar fi tabela pitagoreică, de măsuri, tabel cu formule matematice, scheme conceptuale etc.; o) altele, la decizia cadrului didactic.

Utilizarea acestor instrumente de adaptare nu se realizează la nivelul întregii clase, ci cadrele didactice, pe baza indicațiilor psihologului clinician/ profesorului de sprijin/ profesorului psihopedagog/ logopedului/ profesorului consilier școlar permit utilizarea acestor instrumente doar elevilor cu CES.

Elevii cu cerințe educative speciale vor fi evaluați în vederea stabilirii gradului de severitate în cadrul unui proces decizional complex cu mai mulți factori de decizie formați dintr-o echipă multidisciplinară cu un profesor psihopedagog/de sprijin care să realizeze managementul cazului, împreună cu învățătorul/profesorul de la clasă și vor beneficia de evaluare adaptată pe parcursul semestrelor dar și la evaluările naționale. Conform Articolului 22 alineatul 3 al Ordinului menționat, "recomandarea pentru un anumit tip de evaluare nu va exclude punerea în lucru de către cadrul didactic de la clasă și a altor tipuri de evaluare adaptată."

Măsurile de dispensare care se pot asigura elevilor cu CES sunt:

a) dispensarea cititului cu voce tare în fața clasei; b) dispensarea citirii autonome a unor texte a căror lungime și complexitate nu sunt compatibile cu nivelul de abilitate al copilului; c) cantitatea excesivă de teme pentru acasă; d) memorarea poeziilor, a formulelor, tabelelor, definițiilor; e) dispensarea studierii limbilor străine în forma scrisă sau citită; f) efectuarea mai multor teste/evaluări la puțină vreme unele după altele; g) dispensarea scrierii rapide după dictare; h) dispensarea luării de notițe scrise; i) dispensarea copierii de pe tablă, recopierea textelor; j) dispensarea respectării timpilor pentru realizarea sarcinilor de lucru în scris; k) scrierea de mână a temelor pentru acasă pentru cazurile severe de disgrafie (se acceptă scrierea pe calculator sau transcriere de către părinte.); l) dispensarea memorării tablei înmulțirii; m) dispensarea copierii textelor (de exemplu, probleme matematice) de pe tablă sau manuale și compensare cu texte pregătite anticipat, printate și lipite pe caiete (sau lucru direct pe fise); n) altele, la decizia cadrului didactic.

Evaluarea elevilor cu CES se adaptează în funcție de evoluția particulară a acestora, dar este menționat un set de recomandări de evaluare adaptată în raport cu gradul de severitate al CES:

a) CES ușoară- abordare prin prisma flexibilității pedagogice, adaptări minimale ale instrumentelor și modalităților de evaluare;

b) CES moderată- adaptări care sunt concordante cu adaptările curriculare pe care le reclamă nevoile educaționale ale elevului și care sunt specifice tipurilor de abilitate școlară perturbate;

c) CES severă- adaptări și modificări ample, care reclamă un proces decizional complex cu mai mulți factori de decizie. Decizia este luată în echipa multidisciplinară cu un profesor

psihopedagog/de sprijin care realizează managementul cazului, împreună cu învățătorul/profesorul de la clasă.

Evaluarea adaptată este asigurată pe parcursul semestrelor astfel:

- a) testele și verificările se anunță cu cel puțin 24 de ore înainte;
- b) se asigură timp suplimentar (30-60 de minute) pentru execuția probelor sau se asigură verificări cu mai puține cerințe;
- c) se introduc probe informatizate;
- d) se asigură citirea cu voce tare de către profesor a sarcinilor de efectuat în timpul verificărilor; subiectele se citesc pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea;
- e) se asigură folosirea instrumentelor compensatorii atât la probele scrise, cât și la cele orale;
- f) se vor prevedea verificări orale ca alternativă la cele scrise (mai cu seamă la limbile străine);
- g) în notarea la probele orale se va ține cont de capacitățile lexicale și expresive ale elevului;
- h) în funcție de situație, evaluările vor fi concepute astfel încât să limiteze scrisul (de exemplu: exerciții cu spațiu de completat, exerciții de bifat, unit etc.);
- i) la notarea/evaluarea testelor scrise se va ține cont de conținut, nu de formă;
- j) se asigură folosirea calculatorului de buzunar/birou, tabla pitagoreică sau tabele cu formule.

Adaptarea procedurilor de examinare la evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat, în cazul elevilor cu CES orientați școlar și profesional, se face prin:

- a) asigurarea unui timp suplimentar din timpul alocat inițial pentru elaborarea lucrării;
- b) în cazul elevilor cu dislexie, citirea subiectelor este asigurată de către un profesor asistent; subiectele se citesc pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea;
- c) în cazul elevilor cu disgrafie, elevul are dreptul la evaluare orală sau va dicta conținutul lucrării către un profesor asistent;
- d) în cazul elevilor cu discalculie se asigură folosirea calculatorului de buzunar/birou, tabla pitagoreică sau tabele cu formule.

METODOLOGIA CERCETĂRII:

Pentru realizarea studiului au fost folosite date statistice locale oferite de către Inspectoratul Școlar Județean Bistrița-Năsăud și de către Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bistrița-Năsăud, date statistice naționale din documentele Ministerului Educației Naționale, extrase din legislația din domeniu și alte studii care au urmărit fenomenul.

Punctul de pornire în calculul indicelui de incluziune este raportul dintre numărul copiilor cu cerințe educative speciale din fiecare școală a Municipiului Bistrița și numărul total de elevi înscriși în respectiva școală, procent la care se va adăuga câte un punct pentru fiecare cadru didactic titular care muncește în mod direct cu copiii cu CES: învățător/profesor de sprijin, consilier școlar sau logoped. În cazul în care cadrul didactic își împarte norma în două școli se va acorda câte o jumătate de punct fiecărei școli.

Învățătorul sau profesorul itinerant și de sprijin este cadrul didactic cu studii superioare în domeniul psihopedagogic care desfășoară activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare cu persoanele cu CES integrate în unitățile de învățământ de masă, în colaborare cu toți factorii implicați.

Conform legii atribuțiile învățătorului/profesorului de sprijin sunt următoarele:

a) colaborează cu comisia internă de expertiză complexă din unitatea de învățământ special în vederea preluării informațiilor privind evaluarea și planul de servicii individualizat al copilului/elevului cu CES integrat în învățământul de masă;

b) colaborează cu toate cadrele didactice din unitatea de învățământ în care este înscris copilul/elevul în vederea realizării unei integrări școlare eficiente și a punerii în aplicare în mod unitar a planului de servicii individualizat;

c) elaborează și pune în aplicare planul de intervenție personalizat realizat pe baza planului de servicii individualizat, în parteneriat cu membrii echipei multidisciplinare;

d) realizează adaptarea curriculară în parteneriat cu cadrele didactice de la grupă/clasă;

e) monitorizează aplicarea programelor curriculare adaptate și evaluează, în parteneriat cu cadrele didactice de la grupă/clasă, rezultatele aplicării acestora;

f) realizează materiale didactice, instrumente de lucru și de evaluare specifice în colaborare cu cadrele didactice de la grupă/clasă în care sunt elevi cu CES;

g) participă, în timpul orelor de predare-învățare, la activitățile care se desfășoară în clasă;

h) participă la activitățile educative școlare și extrașcolare din grupă/clasă în calitate de observator, consultant, coparticipant;

i) desfășoară activități de stimulare cognitivă individuală sau în grup;

j) realizează evaluări periodice și reprojecțiază programul de intervenție personalizat în funcție de rezultatele obținute;

k) consiliază părinții/tutorii copiilor/elevilor care beneficiază de serviciile de sprijin și colaborează cu aceștia;

l) la cererea părinților/tutorilor și/sau a cadrelor didactice poate recomanda evaluarea și orientarea școlară de către comisia din cadrul CJRAE/CMBRAE a tuturor acelor copii/elevi care au dificultăți de învățare și nu beneficiază de servicii educaționale de sprijin.

REZULTATE ȘI OBSERVAȚII

La nivelul anului școlar 2018-2019 în grădinițele, școlile și liceele județul Bistrița-Năsăud sunt înregistrați 808 copii cu cerințe educative speciale, ceea ce reprezintă 1,74% din totalul copiilor care frecventează unitățile de învățământ din județ, procent sub cel calculat la nivel național. Conform datelor ARACIP (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar) media națională de copii cu CES în școlile de masă este 2,70%, în timp ce media calculată la nivelul tuturor țărilor din Uniunea Europeană este de 4,44%.

În același timp, media la nivelul școlilor din municipiul Bistrița, deși mai înaltă, nu reușește să depășească media pe țară, fiind doar de 2,32%. Pentru obținerea acestui procentaj am luat în calcul învățământul primar și cel gimnazial din oraș, adică 157 de elevi cu CES. Merită menționat faptul că la nivelul grădinițelor din oraș sunt înregistrați doar 20 de preșcolari cu CES iar la nivelul colegiilor din Bistrița doar 3 liceeni cu CES, ceea ce arată care sunt zonele în care este necesară o informare corectă și completă a părinților.

Este ușor de observat că aceste cifre sunt în continuă creștere, pe măsură ce părinții acestor copii sunt mai informați despre ajutorul pe care îl poate primi copilul și familia prin încadrarea în categoria elevilor cu cerințe educative speciale iar creșterea este suficient de semnificativă încât conducerea Inspectoratului Școlar Județean Bistrița-Năsăud să caute soluții de îndreptare a unei părți a profesorilor din învățământul special spre cel de masă în încercarea de a asigura numărul necesar de învățători și profesori de sprijin.

În județul Bistrița-Năsăud există doar 22 de învățători și profesori de sprijin pentru 808 copii cu cerințe educative speciale. Semnalul de alarmă cel mai important în acest moment este că Municipiul Bistrița sunt titulari doar 8 învățători și profesori de sprijin pentru 157 de copii cu cerințe educative speciale, doar trei școli din oraș (Șc. Gimnazială nr.1, Șc. Gimnazială nr. 4 și Șc. Gimnazială nr. 7) având ca titulari un învățător și un profesor de sprijin. Alte două (Șc. Gimn. Lucian Blaga și Șc. Gimnazială Ștefan cel Mare) au titulari doar câte un profesor de sprijin iar din restul școlilor și grădinițelor aceștia lipsesc.

Numărul elevilor cu CES înscriși la școlile din Municipiul Bistrița:

Unitatea de învățământ	Înv. primar	Înv. gimnazial	Total
Colegiul Național "Liviu Rebreanu"	1	0	1
Colegiul Național "Andrei Mureșanu"	0	1	1
Liceul cu program sportiv	0	2	2
Liceul de arte "Corneliu Baba"	5	6	11
Liceul de muzică "Tudor Jarda"	1	2	3
Școala gimnazială nr.1	18	17	35
Școala gimnazială "Avram Iancu"	3	6	9
Școala gimnazială nr.4	18	28	46
Școala gimnazială "Lucian Blaga"	4	10	14
Școala gimnazială "Ștefan cel Mare"	3	10	13
Școala gimnazială nr.7	9	13	22
Total	62	95	157

Procentajul elevilor cu CES din totalul elevilor înscriși la școlile din Municipiul Bistrița:

Unitatea de învățământ	Înv. primar	Înv. gimnazial	Total
Colegiul Național "Liviu Rebreanu"	0.19%	0%	0.11%
Colegiul Național "Andrei Mureșanu"	0%	0.19%	0.12%
Liceul cu program sportiv	0%	1.78%	1.11%
Liceul de arte "Corneliu Baba"	6.66%	3.24%	6.87%
Liceul de muzică "Tudor Jarda"	1.08%	2.81%	1.84%
Școala gimnazială nr.1	2.34%	3.11%	2.69%
Școala gimnazială "Avram Iancu"	0.52%	1.55%	0.94%
Școala gimnazială nr.4	5.92%	9.68%	7.75%
Școala gimnazială "Lucian Blaga"	1.16%	3.90%	2.33%
Școala gimnazială "Ștefan cel Mare"	0.54%	2.65%	1.39%
Școala gimnazială nr.7	8.91%	12.38%	10.67%
Total	1.58%	3.25%	2.32%

Privind tabelul de mai sus, trebuie menționat că există la nivelul Municipiului Bistrița, școli în care nu ajung copii cu cerințe educative speciale, în mod contrar unei distribuții a elevilor pe baza circumscripțiilor școlare, școli unde numărul acestora se apropie de sau chiar este zero, atât în ciclul primar cât și în cel gimnazial (Colegiile Naționale Liviu Rebreanu și Andrei Mureșanu). Motivele care au condus la această situație țin probabil de mai mulți factori care ar merita analizați mai în detaliu dar care nu fac obiectul acestei cercetări.

Pe de cealaltă parte, școlile cele mai "integratoare" au fost Școlile Gimnaziale nr. 7 și nr. 4, precum și Liceul de Arte Corneliu Baba. Din punctul de vedere al legislației din domeniul educației acestea sunt școlile care au cea mai mare nevoie de sprijin prin creșterea numărului de posturi cu cadre didactice care să lucreze direct cu copiii cu CES.

Din punctul de vedere strict al numărului copiilor cu CES integrați în procesul educațional de masă din Municipiul Bistrița, cei mai mulți se află la Școala Gimnazială nr.4 (46), Școala Gimnazială nr. 1 (35) și Școala Gimnazială nr. 7 (20). Școlile cu cei mai puțini elevi cu CES înscriși sunt: Colegiul Național "Liviu Rebreanu" și Colegiul Național "Andrei Mureșanu" cu câte un elev și Liceul cu Program Sportiv cu 2 elevi.

Potrivit metodologiei prezentate mai sus, indicele de incluziune în școlile din Municipiul Bistrița a determinat următoarele valori:

Școala Gimnazială nr. 7	13,17
Școala Gimnazială nr. 4	10,75
Liceul de Arte "Corneliu Baba"	8,37
Școala Gimnazială nr. 1	6,69
Școala Gimnazială "Lucian Blaga"	4,83
Școala Gimnazială "Ștefan cel Mare"	3,89
Liceul cu Program Sportiv	3,11
Liceul de muzică "Tudor Jarda"	2,84
Școala Gimnazială "Avram Iancu"	1,94
Colegiul Național "Andrei Mureșanu"	1,62
Colegiul Național "Liviu Rebreanu"	1,61

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Numărul copiilor cu cerințe educative speciale din școlile bistrițene este într-o creștere accelerată. Factorii care au determinat dublarea numărului de copii cu CES în ultimii cinci ani sunt: informarea corectă a părinților în legătură cu drepturile educaționale și financiare de care poate beneficia un copil cu CES și creșterea numărului de cadre didactice care au participat la cursuri de perfecționare pe teme legate de munca alături de copiii cu CES.

Schimbarea atitudinii cadrelor didactice și a unităților de învățământ față de copiii cu CES trebuie să se producă în paralel cu alocarea de resurse financiare sau umane pentru sprijinirea acestora. Grădinițele, școlile și liceele trebuie să își schimbe politicile și felul în care privesc copiii cu CES și să acorde aceeași atenție eforturilor de integrare a acestora precum o fac în susținerea performanței școlare. Drumul până la integrarea naturală a copiilor cu CES în învățământul de masă este încă lung iar cursurile de perfecționare și echipamentele

didactice avansate nu vor putea schimba în totalitate reținerea pe care unele școli o au față de acești copii.

Informarea părinților copiilor cu CES trebuie să fie completă și corectă. În momentul de față, părinții află despre posibilitatea eliberării unui certificat de cerințe educaționale speciale de la învățătorul/profesorul de sprijin sau de la consilierul școlar. Aceștia trebuie informați în legătură cu ajutorul educațional și financiar pe care îl poate primi copilul dar, în același timp, această informare va cuprinde și responsabilitățile părintelui în aplicarea planului de intervenție al copilului. Statutul de elev cu cerințe educative speciale nu înseamnă că educarea copilului cade exclusiv în responsabilitatea cadrelor didactice. În același timp, persoana care realizează această informare va trebui să fie pregătită pentru a consilia și părinții care pun statutul social deasupra intereselor copilului și se opun obținerii unui certificat de CES.

Deși copiii cu CES au dreptul legal de a fi însoțiți la cursuri de către un facilitator școlar, această ocupație nu este recunoscută în România ceea ce face aproape imposibilă aplicarea acestui drept al copiilor în practică. În momentul de față, găsirea unui facilitator școlar este o sarcină ce cade exclusiv în sarcina părinților și, cu toate că lista de atribuții prevăzute facilitatorului este destul de lungă, legea nu stabilește nici o modalitate de monitorizare a acestuia. În momentul de față există doar exemple de bune practici ale facilitatorilor școlari formați și monitorizați de către organizațiile non-guvernamentale cu domeniul de activitate în sfera educației. În mod ideal, date fiind responsabilitățile din cadrul procesului educativ pentru copiii cu CES, Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională ar putea să aibă un dosar cu facilitatorii școlari din județe, să îi specializeze și perfecționeze, să îi recomande părinților la nevoie și să le monitorizeze activitatea în continuare.

Atâta vreme cât fiecare copil cu CES nu beneficiază conform legii de o programă școlară și un sistem de evaluare adaptat, acel copil nu poate fi considerat în întregime integrat. Pentru atingerea acestui obiectiv este necesar ca numărul de posturi de învățător/profesor de sprijin dar și de profesori consilieri și logopezi să fie în concordanță cu creșterea numărului de copii cu CES iar alocarea de resurse umane să se facă în special înspre acele unități școlare care au cea mai mare nevoie. În același timp este necesară formarea cadrelor didactice prin cursuri de perfecționare adresate atât celor care lucrează cu copiii cu CES în clasă/grupă cât și învățătorilor/profesorilor de sprijin, a consilierilor școlari și a logopezilor.

O societate incluzivă nu se oprește la integrarea elevilor cu CES în învățământul de masă. Pentru realizarea acestui obiectiv este nevoie de programe care să fie aplicate la nivelul întregii comunități din jurul unei școli. În momentul în care un elev află unele lucruri despre colegul său cu CES de la cadrele didactice din școală și cu totul altele de la părinți, acel elev, în cel mai bun caz, va avea un comportament de acceptare față de colegul său doar în interiorul unității de învățământ.

BIBLIOGRAFIE

Booth Tony, Ainscow Mel- Indexul incluziunii școlare,
<http://www.csie.org.uk/resources/translations/IndexRomanian.pdf>
<https://www.european-agency.org/data/cross-country-reports>

Titlul proiectului: **Creșterea nivelului de incluziune al copiilor cu cerințe educative speciale în școlile din Municipiul Bistrița**

Proiect cofinanțat din bugetul local al municipiului Bistrița pe anul 2018

Beneficiar: Asociația Autism Europa Bistrița

Data publicării: 15.11.2018

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Municipiului Bistrița